

УДК 004:336:658.15

Лункевич В.В., аспірант, спеціальність «Економіка»,
Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління»

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: ІННОВАЦІЇ, COMPLIANCE ТА DUE DILIGENCE ЯК ДРАЙВЕРИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

В умовах воєнного стану та післяпандемічних змін цифрова трансформація фінансового сектору України прискорилося, перетворившись на інструмент виживання та конкурентоспроможності. Банки та фінтех-компанії змушені адаптуватися до нових реалій: зростання кіберзагроз, зміни поведінки клієнтів, які надають перевагу онлайн-сервісам, та загальної нестабільності ринку. Це вимагає від них не просто впровадження нових технологій, а й фундаментального перегляду бізнес-моделей. Ефективна відповідь на ці виклики потребує збалансованого підходу, де технологічні інновації, такі як штучний інтелект для оцінки ризиків чи хмарна інфраструктура, узгоджені з жорсткими регуляторними вимогами (compliance) та нормами кібербезпеки. Впровадження процедур due diligence та AML (протидія відмиванню коштів) у нових цифрових продуктах стає обов'язковим для запобігання шахрайству. Таким чином, успішна стратегія цифровізації полягає не лише в технологіях, а й у побудові надійної системи управління ризиками, що забезпечує прозорість операцій та захист активів.

До повномасштабного вторгнення цифровізація в Україні мала вузький фокус і стосувалася переважно створення сервісів на основі даних з фізичних об'єктів. Однак війна кардинально змінила пріоритети, перетворивши цифровізацію на питання національної стійкості. Вже у 2022 році ІТ-галузь продемонструвала унікальну стійкість і стала єдиною зі сталим експортним зростанням, забезпечивши 4,5% ВВП та залучивши понад 7,35 млрд доларів. Ця динаміка, підкріплена зростанням кількості ІТ-спеціалістів до понад 300 тис. осіб, стимулювала прискорене впровадження таких технологій, як big data, blockchain, штучний інтелект та смарт-контракти. Сьогодні ключову роль у цьому процесі відіграють державні програми (зокрема, «Дія»), електронні реєстри та спеціалізовані anti-fraud і AML-платформи, що наближує українські реалії до світових тенденцій [1, с. 261].

Попри значний прогрес, на шляху цифрового прориву залишаються серйозні перепони: низька цифрова компетентність персоналу, психологічна неготовність управлінських команд до інновацій, обмежений доступ до ІТ-інфраструктури та кіберризиків. Проте найбільшим бар'єром залишаються фінансові обмеження. Згідно з даними, які наводить ПРООН (UNDP), у малому сегменті лише до 20% підприємств мають достатнє фінансування для впровадження цифрових рішень, тоді як понад 60% вказують на нестачу ресурсів як головний бар'єр [5, с. 123].

Держава визнала цифровізацію пріоритетом, що відображено в урядових політиках, програмах UkraineReady4EU та функціонуванні порталу «Дія.Бізнес». Ключові напрями підтримки включають надання грантової та консультативної допомоги МСП. Наприклад, у 2022 році через портал та віртуальний центр «Дія.Бізнес» було надано тисячі безоплатних консультацій, а 300 мікро- та малих підприємств отримали гранти на загальну суму 1,2 млн євро. У 2023 році державна підтримка розширилася: фінансувалося

створення маркетплейсів, і платформ для релокації бізнесу, впровадження цифрової логістики, онлайн-трейдингу та розширення механізмів відкритого доступу до фінансування [1, с. 261]. Кульмінацією цих зусиль стала презентація Стратегії розвитку МСП до 2027 року, яка, базуючись на принципі "build back better", закладає основи для глибокої модернізації бізнес-середовища через цифровізацію та інновації [2].

Практичний ефект від цифровізації вимірюється значним підвищенням операційної ефективності. Наприклад, автоматизація бізнес-процесів дозволяє знизити виробничі витрати до 40%, тоді як використання аналітичних платформ скорочує час виходу нових проєктів на ринок (time-to-market) на 30–50%. Це, своєю чергою, підвищує оборотність капіталу та рентабельність бізнесу в середньому на 15–30%, що створює потенціал для зростання прямих іноземних інвестицій до 15–20% щорічно. Водночас комплексні цифрові рішення допомагають знизити ризики шахрайства та дефолтів до 40%, посилюючи фінансову стабільність [3, с. 46].

Цифрові платформи виступають ключовими елементами побудови інтегрованої фінансової системи, що забезпечує ефективність, масштабованість та прозорість операцій. Вони дозволяють створювати відкриті екосистеми для взаємодії банків, інвесторів, регуляторів та кінцевих споживачів, сприяючи зниженню транзакційних витрат. За рахунок використання API, cloud computing та AI-моделей платформи набувають здатності адаптуватися до швидкоплинних ринкових умов [4, с. 478].

Для успішної цифрової трансформації та відбудови України необхідний комплексний підхід. Він має поєднувати технологічні інновації з уніфікацією стандартів комплаєнсу та due diligence відповідно до найкращих світових практик (FATF, EU Directives). Важливими інструментами для створення прозорого простору для інвесторів є технологія блокчейн, розвиток державних реєстрів, підтримка ініціатив open data та впровадження digital identity. Водночас особлива увага має бути приділена людському фактору: підвищенню цифрових компетенцій та мотивації управлінських команд через освітні, консультаційні та фінансові програми. Такий підхід дозволить не лише збільшити обсяги інвестицій, а й прискорити економічну відбудову та модернізацію України.

Список використаних джерел:

1. Андрухович Д. Р., Лазебник Л. Л. Цифровізація як інструмент та сфера державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. *Економічний простір*. 2024. № 190. С. 259-264.
2. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-strategii-vidnovlennia-staloho-rozvytku-ta-tsyfrovoi-transformatsii-maloho-i-s821300824> (дата звернення: 10.10.2025).
3. Piskunov R., Moskalenko O., Daudova G., Peniak Y., Shubina S. The role of green finance in ensuring sustainable economic development of Ukraine in the context of European integration. *Financial and Credit Systems: Prospects for Development*. 2025. №2(17). P. 143-155.
4. Штерма Т. В., Гончарук Я. М., Лещук В. М. Тенденції цифровізації фінансового сектору та виклики для правового регулювання. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. С. 476-485.
5. Швидка О. П., Дзюбенко Л. М. Інноваційні бізнес-моделі в умовах цифрової трансформації: перспективи та ризики для малого та середнього бізнесу. *Фінанси України*. 2024. № 11. С. 117-128.